

Özel Yetenekli Öğrencilerin Ebeveynlerinin Dijital Ebeveynlik Özyeterliklerinin İncelenmesi

Ramazan YILMAZ*^a, Gülay KARAKAŞ^b, Ali Haydar KICIMAN^c, Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ^d

Makale Bilgisi

DOI:

Makale Geçmişi:

Geliş :26.01.2023

Düzeltilme :20.02.2023

Kabul :02.03.2023

Keywords:

Dijital ebeveynlik,
Uzaktan eğitim,
Özel yetenekli öğrenciler,
BİLSEM,
Dijital ebeveynlik öz-
yeterliği.

Makale Türü:

Araştırma Makalesi

Öz

Covid-19 virüsünün yayılmaya başlamasıyla ve sosyal izolasyon kavramının hayatımıza girmesiyle beraber dijital ortam teknolojileri hem iş hem eğitim alanlarında aniden ve yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. Okulların çok kısa sürede hiç zaman kaybetmeden uzaktan eğitime geçmesi bu dönemde gereklilik haline gelmiştir. Acil olarak alınması gerekli olan bu kararın sonucuna bağlı olarak ebeveynlere çocuklarının eğitim hayatı ile ilgili Covid-19 dönemi öncesine göre çok daha farklı ve çok daha büyük bir rol düşmüştür. Özel yetenekli öğrencilerin ebeveynlerinin de ise bu durum daha güç olabilmektedir. Bu araştırmanın amacı özel yetenekli öğrencilerin ebeveynlerinin dijital ebeveynlik becerilerini incelemektir. Araştırma Türkiye genelinde Bilim ve Sanat Merkezlerine (BİLSEM) giden öğrencilerin ebeveynleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin dijital ebeveynlik öz-yeterliklerini belirlemek amacıyla Yaman ve arkadaşları (2019) tarafından geliştirilen “Dijital Ebeveynlik Öz-yeterlikleri Ölçeği” kullanılmıştır. Bunun yanında katılımcıların demografik bilgilerinin belirlenmesi için araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu ile ebeveynlerin görüşlerinin alınması için yarı-yapılandırılmış görüş formu kullanılmıştır. Bulgular ebeveynlerin, dijital okuryazarlık ve dijital iletişim özyeterliklerinin düşük düzeyde, dijital güvenlik özyeterliklerinin ise yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ebeveynlerin dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Investigation of Digital Parenting Self-Efficacy of Parents of Gifted Students

Article Information

DOI:

Article History:

Received :26.01.2023

Revised :20.02.2023

Accepted :02.03.2023

Keywords:

Digital parenting,
Distance education,

Abstract

With the spread of the Covid-19 virus and the introduction of the concept of social isolation into our lives, digital media technologies have started to be used suddenly and intensively in both business and education areas. It has become a necessity in this period for schools to switch to distance education in a very short time without wasting any time. Depending on the result of this urgent decision, parents have a much different and much larger role in their children's education life than before the Covid-19 period. This situation may be more difficult for the parents of gifted students. The purpose of this research is to examine the digital parenting skills of parents of gifted students. The research

*İlgili Yazar: ramazanyilmaz067@gmail.com

^a Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Bartın/Türkiye, <http://orcid.org/0000-0002-2041-1750>

^b Bartın Üniversitesi, Bartın/Türkiye, <http://orcid.org/0000-0003-1048-1648>

^c Bartın Üniversitesi, Bartın/Türkiye, <http://orcid.org/0000-0002-9226-1771>

^d Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Bartın/Türkiye, <http://orcid.org/0000-0003-4963-8083>

Gifted students,
BİLSEM,
Digital parenting self-
efficacy

Article Type:
Research Article

was carried out on the parents of students who went to Science and Art Centers (BİLSEM) across Turkey. The “Digital Parenting Self-Efficacy Scale” developed by Yaman et al. (2019) was used to determine the digital parenting self-efficacy of the individuals participating in the research. In addition, a questionnaire form created by the researchers to determine the demographic information of the participants and a semi-structured opinion form to get the opinions of the parents were used. Findings show that parents have low levels of digital literacy and digital communication self-efficacy, and high levels of digital security self-efficacy. In line with the findings obtained from the research, various suggestions were made to improve the digital parenting skills of parents.

Giriş

Her çocuk eğitim görme hakkına sahiptir ve dolayısıyla her çocuğa diğerleriyle adil fırsatlarda eğitim görme ve bu eğitimi sürdürme olanağı sağlanmalıdır (Dede, çev. 1996). Resmî Gazetede yayınlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliđinde (2020) özel eğitim, akranlarından belirli yeterlikler bakımından farklılıkları bulunan bireylerin eğitim ve sosyal açıdan oluşan farklı ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak tasarlanmış eğitim programları ve bu alanın uzmanı eğitimcilerle birlikte uygun ortamda sürdürülen eğitim olarak tanımlanmıştır. Aynı yönetmelikte özel eğitime gereksinimi olan bireyler ise, gelişimsel özellikleri ve eğitim ile ilgili yeterlikleri açısından akranlarından önemli düzeyde farklılık gösteren bireyler olarak tanımlanmaktadır (ÖEHY, 2020).

Özel eğitim, her bireyin kendi potansiyelini en iyi şekilde gerçekleştirmesini amaçlar. Bu bağlamda özel eğitim, bazı açılardan farklı özelliklere sahip ve dolayısıyla özel olarak tasarlanmış bir eğitime ihtiyaç duyan bireylere verilen, üstün yetenekli olan bireylerin kendi potansiyelleri doğrultusunda gelişmesini sağlayan bunun yanında, farklı alanlarda yetersizlikleri olan bireylerin bu yetersizliklerinin onların hayatı için bir engele dönüşmesini önleyen ve özel gereksinimli bireylerin kendilerine yeterli hale gelmesine destek olarak bağımsız ve üretici bireyler olmalarına olanak sağlayacak beceriler kazandıran eğitimidir (Doğangün, 2008). Diđer bir deyişle özel eğitim, özel gereksinime sahip olan bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanan ve potansiyellerini açığa çıkararak hem bir üst kademe eğitim hayatına hem de meslek ve toplumsal hayatına hazır olmalarını sağlar (ÖEHY, 2020). Özel eğitim, özel eğitime gereksinim duyan bireyler için eğitimde fırsat eşitliği sağlar.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2016 tarihli Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) Yönergesinde üstün yetenekli bireyleri, akranlarına nazaran hızlı öğrenen, farklı alanlarda yüksek potansiyele ve yüksek akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri algılayabilme becerisi yüksek olan, ilgilendikleri alanlarda bağımsız davranmayı seven bireyler olarak tanımlanmıştır (MEB BİLSEM Yönergesi, 2016). Üstün yetenekli bireyler, kendi potansiyellerini en iyi şekilde geliştirmeleri ve topluma katkı sağlayabilmeleri için normal eğitim uygulamalarından ve programlarından çok daha farklı uygulamalara ihtiyaç duyarlar (Altun & Yazıcı, 2012). 1995 yılında MEB’e bağlı olarak kurulan BİLSEM, ilkokuldan itibaren farklı okul kademelerinde eğitimine devam eden üstün yetenekli öğrencilerin gelişimlerine destek olarak kendi potansiyellerini en iyi şekilde gerçekleştirmelerine yardımcı olacak eğitim vermektedir (Alpaslan, 2020). BİLSEM’de verilen eğitimle üstün yetenekli öğrencilerin hem bilimsel düşünce ve davranışlar ile estetik değerleri birleştirirken her açıdan kendini gerçekleştirmiş bireyler olarak yetişmeleri, kendi potansiyellerini erken yaşlarda fark etmeleri ve bu potansiyellerini en üst düzeyde kullanmaları, hem sosyal hem akademik hayatlarında başarı sağlamaları, yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışmalar disipline etmeleri ve disiplinler arası düşünmeleri gibi pek çok yönden gelişmelerini sağlamaları amaçlanır (MEB BİLSEM Yönergesi, 2016). Üstün yetenekli bireyler yaşlarına göre pek çok açıdan daha ileri düzeyde özellikler taşımaktadırlar. Bu nedenle eğitim programlarının diğer öğrencilerle aynı olmasının onların gerçek potansiyellerinin ortaya çıkmasını engellemesi olasıdır. BİLSEM bu noktada üstün yetenekli öğrencilere destek vererek kendilerini potansiyelleri doğrultusunda gerçekleştirmelerine yardımcı olacak eğitim programları düzenler.

Gelişen teknoloji ile eğitim alanı da yenilenmektedir. Eğitimde teknoloji kullanımı uzun süredir var olan bir durum olmakla birlikte teknolojinin eğitim alanına girmesi özellikle son yıllarda hız kazanmıştır. Bu teknolojilerin dallarından biri olan uzaktan eğitim, eğitimcilerin ve eğitim alan bireylerin yabancı

olmadığı bir konu olsa da Covid-19 pandemisiyle beraber gerek eğitimcilerin gerekse eğitim alanların hızla uyum sağlaması gereken bir durum haline gelmiştir. Uzaktan eğitim ilk olarak örgün eğitime katılım sağlayamayan bireylerin eğitim olanaklarını kullanmalarını sağlamak amacıyla için kullanılmaya başlanmıştır (Cırık, 2016). 2019 yılının sonlarına doğru ortaya çıkan ve tüm dünyayı başta sağlık olmak üzere pek çok açıdan önemli değişikliklere sebep olan Covid-19 pandemisinde en fazla etkilenen alanlardan biri de eğitim sistemleridir. Bundan dolayı, dünya genelinde, milyonlarca insan uzaktan eğitim yoluyla eğitime almaya başlamıştır. Covid-19 Türkiye’de de etkili olmaya başlamasından itibaren eğitim hayatını büyük bir ölçekte etkilemiş ve tüm öğretim kademelerinde yüz yüze eğitime ara verilmiş, dolayısıyla bütün öğrenciler ve eğitimciler açık ve uzaktan eğitim imkanlarını kullanmaya başlamıştır (Can, 2020).5

Çocukların içinde bulunduğu veya etkileşime girdikleri bütün ortamlarda ebeveynlere çeşitli roller yüklenmektedir. Dijital teknolojilerin gelişimi ile çocuk ve ergenler dijital dünyaya hazır olamamakta karşılarına çıkan uyarıları değerlendirebilme konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar (Yurdakul, 2013). Bireyleri dijital yaşama hazır bir şekilde yetiştirme gerekliliği bulunan ebeveynlerin ise bazı yeterliklere sahip olması önem taşımaktadır. Bu yeterliklerden biri olarak dijital ebeveyn kavramı göze çarpmaktadır (Yaman, 2019). Dijital teknolojilerin olumlu ve olumsuz deneyimleri çocuklara karşı bir arada yaşatabildiği görülmektedir. Dijital teknolojilerin verimli kullanılabilmesi için ebeveynlerin çocuklara ve dijital teknolojilere yönelik tutum ve yaklaşımlarının nasıl olduğu ön planda olan noktalardan birisidir (İnan, 2018). Manap (2021) dijital ebeveynliği “ebeveynlerin çocukları açısından dijital teknolojilerin risklerinin ve fırsatlarının farkında olan, çocukların problemleri kullanımlarını göz ardı etmeyen, çocuklarını dijital dünyada kontrol edebilen ve olumlu rol model olabilen ebeveynlik rolüdür” şeklinde tanımlamıştır. Her yaşta çocuğun dijital teknolojilerden verimli bir şekilde yararlanabilmesi ve dijital teknolojilerin kullanımına bağlı olarak ortaya çıkabilecek risklerden korunabilmesi adına dijital ebeveynlik oldukça önemli bir noktada bulunmaktadır (İnan, 2018).

Ebeveynlerin her hareketi her cümlesi çocuklar için önemlidir. Anne ve babalarıyla yaşadıkları her türlü deneyim çocukların yaşama bakışını şekillendirmektedir. Bu etki öylesine büyüktür ki zaman zaman anne baba onlara olumsuz olaylardan bahsetmese bile çocuklar yolunda gitmeyen bir şeylerin olduğunu farkına varıp konu hakkında endişelenebilirler. Bu bağlamda bakıldığında Covid-19 pandemisi boyunca süregelen olumlu-olumsuz bütün gelişmelerin ebeveynler üzerindeki etkisi ne kadar büyükse çocuklar üzerindeki etkisi en az o kadar büyük olacaktır.

Covid-19 pandemisi boyunca yaşanan gelişmeler üstün yetenekli bireyleri ve ailelerini çoğunlukla olumsuz olarak etkilemiştir (Erdem, 2021). Uzaktan eğitim sürecine geçilen dönemde hem okulların hem de üstün yetenekli öğrencilerin velilerinin bu dönem için hazırlıklı olmadıkları ve bu nedenle farklı sorunlarla karşılaştıkları belirtilmiştir (Garbe, Ogurlu, Logan, & Cook, 2020). Aboud (2021) yaptığı araştırmada, okulların kapanmasının ve izolasyon sürecinin üstün yetenekli çocukların ve ailelerinin normalde olduğundan daha fazla psikolojik yükü karşılamasına ve aile içi çatışmaların yaşanmasına neden olduğunu belirtmiştir. Covid-19 üstün yetenekli öğrencilerin günlük aktivitelerini ve normal hayatlarının serbest akışını etkilemiş ve onlara verimsiz hissettirmiştir. Bu durum öğrencilerde depresyon, uyku bozukluğu, hayal kırıklığı ve motivasyon kaybı gibi olumsuz etkilere neden olmuştur (Aboud, 2021). Bütün bu etkileri en aza indirmek ve öğrencilerin dijital ortamda sürdürülmesi mecburi olan eğitimden en iyi verimi almasını sağlamak için ailelere büyük görevler düşmektedir. Bu dönemde farklı bir ortama ve eğitim anlayışına hızlıca ayak uydurmak mecburiyetinde kalan öğrencilerin aile içinde desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda dijital ebeveynlik kavramı özellikle Covid-19 pandemisinde önem kazanmıştır. Ebeveynlerin dijital ortama hâkim olması, olası risklerin farkında olması ve çocuklarını dijital ortamların kullanımı hakkında doğru bilgilendirip yönlendirmesi, çocukların dijital araçları kendi denetimlerinde doğru kullanmaları ve dolayısıyla oluşabilecek risk durumlarının en aza indirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Manap, 2020).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı BİLSEM’de eğitim alan öğrencilerin ebeveynlerinin dijital ebeveyn özyeterlik algılarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Bilsem öğrenci ebeveynlerinin dijital ebeveynlik özyeterlik algıları ne düzeydedir?

2. Dijital ebeveynlik özyeterlik algısı cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Dijital ebeveynlik özyeterlik algısı eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Dijital ebeveynlik özyeterliklerine yönelik ebeveynlerin görüşleri nelerdir?

Alanyazına bakıldığı zaman özel yetenekli çocuklar ile ilgili yapılmış çalışmalar olsa da (Erdem, 2021; Aboud, 2021; Hoxha ve Duraku, 2020) onların ebeveynlerine yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Söz konusu öğrenci ebeveynlerinin dijital ebeveynlik özyeterlik durumlarını belirlemek, ebeveynlere yönelik bu konuda yapılacak yeni araştırmalara da yol gösterici olabilecektir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırma Türkiye genelinde BİLSEM'lere devam eden öğrencilerin ebeveynleri üzerinde yürütülmüştür. Bu amaçla hazırlanan veri toplama formu Türkiye genelinde tüm BİLSEM'lere gönderilmiştir. Anket formuna katılım gönüllülük esasına dayalıdır. 2020-2021 eğitim öğretim yılında velisi olduğu öğrenci BİLSEM'in herhangi bir kademesinde öğrenim görmekte olan 193 ebeveyn anket formuna yanıt vermiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik bilgiler

Cinsiyet	Katılımcı Sayısı
Kadın	133
Erkek	60
Yaş	Katılımcı Sayısı
39 ve altı (30-39)	54
40-49	125
50 ve üstü (50-57)	14
Çocuk Sayısı	Katılımcı Sayısı
1	34
2	122
3	30
4	7
Eğitim Durumu	Katılımcı Sayısı
İlkokul	11
Ortaokul	6
Lise	39
Üniversite	118
Yüksek lisans	13
Doktora	6
İnternet Kullanma Yeterliliği	Katılımcı Sayısı
Kötü	6
Orta	82
İyi	78
Çok İyi	27
Gelir Durumu	Katılımcı Sayısı
Düşük	15
Orta	160
Yüksek	18
Yaşadıkları Yerler	Katılımcı Sayısı
Köy	4
Belde	23
Şehir merkezi	166
Kaç Yıldır İnternet Kullandığı	Katılımcı Sayısı
0 - 1 Yıl	5
2 - 3 Yıl	8
4 - 5 Yıl	6

6 - 7 Yıl	10
8 Yıl ve üzeri	164

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların 193 ebeveyninden oluştuğu görülmektedir. Bu ebeveynlerin 133 tanesi kadın ve 60 tanesi erkektir. 30-39 yaş aralığında bulunan 54 katılımcı, 40-49 yaş aralığında bulunan 125 katılımcı ve 50-57 yaş aralığında bulunan 14 katılımcı vardır. Ebeveynlerin 34'ünün 1, 122'sinin 2, 30'unun 3 ve 7'sinin 4 çocuğu bulunmaktadır. Eğitim durumları incelendiğinde ilkokul mezunu olan 11, ortaokul mezunu olan 6, lise mezunu olan 39, üniversite mezunu olan 118, yüksek lisans mezunu olan 13 ve doktora mezunu olan 6 katılımcı bulunmaktadır. Ebeveynlerin internet kullanma yeterliliği incelendiğinde 6'sının kötü, 82'sinin orta, 78'inin iyi ve 27'sinin çok iyi olduğu görülmektedir. Katılımcıların 15'inin düşük, 160'ının orta ve 18'inin yüksek gelir durumuna sahiptir. Ebeveynlerin 4'ünün köyde, 23'ünün belde ve 166'sının şehir merkezinde yaşadığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra katılımcılardan 164'ünün 8 yıl ve üzeri, 10'unun 6-7 yıldır, 6'sının 4-5 yıldır, 8'inin 2-3 yıldır ve 5'nin 1 yıldan az süredir internet kullanmaktadır. Bu bağlamda söylenebilir ki katılımcıların çoğu kadınlardan oluşmaktadır, büyük bir çoğunluğu 40-49 yaş aralığındadır, büyük bir kısmının iki çocuğu bulunmaktadır ve eğitim durumu üniversite mezunu olanlar çoğunluktadır. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğunun gelir durumunun orta olduğu, şehir merkezinde yaşadığı ve 8 yıldan fazladır internet kullandığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında ilk olarak araştırmacılar tarafından katılımcıların demografik bilgilerini dinlemek amacıyla kişisel bilgiler formu oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan bireylerin dijital ebeveynlik öz-yeterliklerini belirlemek amacıyla Yaman ve arkadaşları (2019) tarafından geliştirilen "Dijital Ebeveynlik Öz-yeterlikleri Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert olup 38 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 3 faktörü vardır. Bunlar 1 ile 15. madde arası dijital okuryazarlık, 16 ile 33. madde arası dijital güvenlik ve 34-38. madde arası dijital iletişim olarak ayrılmıştır. Ebeveynlerin dijital ebeveynlik özyeterliklerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla da araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüş formu kullanılmıştır. Görüş formu alanyazına dayalı olarak hazırlanmış ve ardından eğitim teknolojisi alanından iki uzman, özel eğitim alanından bir uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda görüş formuna son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin dağılımının normal dağılım dağılmadığını incelemek için çarpıklık-basıklık testleri yapılmış ve testler sonucunda dağılımın normallik varsayımını sağladığı belirlenmiştir. Verilerin analizinde t-testi ve Anova kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yapılmıştır.

Araştırma Etiği

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışma kapsamında Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulundan 10.06.2021 tarihinde Etik Kurul Onayı (Onay No: 2021-SBB-0274) alınmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında katılımcıların dijital ebeveynlik özyeterlik ölçeğinin faktörleri olan dijital okuryazarlık, dijital güvenlik ve dijital iletişim kategorilerinden aldıkları puanların ortalaması Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların dijital ebeveynlik özyeterlik puanları

Faktörler	Madde sayısı	En düşük puan	En yüksek puan	Ortalama	Ss	$\bar{x}/k$
Dijital Okuryazarlık	15	15.00	75.00	53.64	13.57	3.58
Dijital Güvenlik	18	18.00	90.00	73.15	14.66	4.06
Dijital İletişim	5	5.00	25.00	16.74	5.23	3.35

Tablo 2 incelendiğinde ebeveynlerin dijital okuryazarlık ortalama puanın 3.58, dijital güvenlik ortalama puanın 4.06 ve dijital iletişim ortalama puanın 3.35 olduğu belirlenmiştir. Buna göre dijital okuryazarlık ve dijital iletişim faktörünün düşük düzeyde ve dijital güvenlik faktörünün ise yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Katılımcıların dijital ebeveynlik özyeterlik ortalama puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların dijital ebeveynlik özyeterlik algı düzeylerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları

Faktörler	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	Sd	t	p
Dijital Okuryazarlık	Kadın	133	53.50	13.52	191	.222	.824
	Erkek	60	53.97	13.80			
Dijital Güvenlik	Kadın	133	73.63	13.68	191	.685	.494
	Erkek	60	72.07	16.70			
Dijital İletişim	Kadın	133	17.11	5.01	191	1.445	.150
	Erkek	60	15.93	5.65			

Tablo 3 incelendiğinde ebeveynlerin dijital okuryazarlık ($t_{(191)}=.222, p>.05$), dijital güvenlik ($t_{(191)}=.494, p>.05$), ve dijital iletişim ($t_{(191)}=.150, p>.05$) puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Katılımcıların, dijital ebeveynlik özyeterliklerinin eğitim durumlarına göre değişip değişmediği ANOVA testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların dijital ebeveynlik özyeterlik algı düzeylerinin eğitim durumlarına göre anova testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Okuryazarlık	Gruplar arası	154.27	5	30.853	.164	.975
	Gruplar içi	35214.07	187	188.311		
	Toplam	35368.33	192			
Dijital Güvenlik	Gruplar arası	599.39	5	119.877	.551	.737
	Gruplar içi	40660.55	187	217.436		
	Toplam	41259.94	192			
Dijital İletişim	Gruplar arası	117.12	5	23.424	.853	.514
	Gruplar içi	5135.93	187	27.465		
	Toplam	5253.05	192			

Tablo 4 incelendiğinde ebeveynlerin dijital okuryazarlık [$F_{(5-187)}=.164, p>.05$), dijital güvenlik [$F_{(5-187)}=.551, p>.05$], ve dijital iletişim [$F_{(5-187)}=.853, p>.05$] puanlarının eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Nitel görüş formuna 40 ebeveyn cevap vermiştir. Verilen bu cevaplar içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Tablo 5'te ebeveynlerin Covid-19 pandemisi nedeniyle çocuklarının aldığı uzaktan eğitim sürecinde veli olarak karşılaştıkları problemler gösterilmektedir.

Tablo 5. Ebeveynlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemler

Yaşanılan Problem	Frekans
Uygulamalı derslerde uygulamaların dijital ortamda yapılması sürecinde çocuğuma teknik beceri eksikliğimden dolayı yeterince destek olamadım	32
Derse bağlantıda (İnternet bağlantı problemleri, Zoom'a giriş problemleri vb.) teknik beceri teknik beceri eksikliğimden dolayı çocuğuma yeterince destek olamadım	21
Çocuğumun uzaktan eğitim derslerindeki sorunlarına yönelik (isteksizlik, mutsuzluk, agresiflik vb.) üstesinden gelmede yeterince psikolojik destek olamadım	18
Öğrencinin bilgisayar bağımlılığı problemleriyle mücadele konusunda problemler yaşadım	17
Teknik donanım yetersizliği yaşadım	16
Çocuk sayısı birden fazla olan evlerde uygun çalışma ortamı sağlama konusunda problemler yaşadım	7
Derslere katılım ve devam konusunda öğrenciye disiplin sağlama konusunda problemler yaşadım	6
Çocuğumun canlı dersleri yapıp yapmadığını takip edemedim	5
Çocuğumun ödevleri yapıp yapmadığını takip edemedim	4
Ders programlarıyla ilgili koordinasyon ve duyuru problemleri yaşadım	4

Tablo 5 incelendiğinde ebeveynlerin teknik beceri gerektiren bilgi ve beceriler konusunda çocuklarına destek olma konusunda en çok problemler yaşadığı görülmektedir. Teknik becerilerin ardından ise öğrencilere rehberlik ve psikolojik destek sağlama konusunda yine ebeveynlerin problemler yaşadığı görülmektedir.

Tablo 6'da ebeveynlerin Covid-19 pandemisi nedeniyle çocuklarının aldığı uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlere nasıl çözümler ürettikleri görülmektedir.

Tablo 6. Ebeveynlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlere ilişkin çözümleri

Yaşanılan Problemlere İlişkin Çözümler	Frekans
Teknik sorunları internetten araştırarak kendimiz çözüm üretmeye çalıştık	18
Problemlerine herhangi bir çözüm getirebildiğimi düşünmüyorum	17
Ders öğretmeninden yardım istedik	16
Çocuğumun derslerde yaşadığı psikolojik sorunları (isteksizlik, mutsuzluk, agresiflik vb.) onunla konuşarak aşmaya çalıştık	14
Bağımlılık problemleriyle mücadele için ders dışında ekran kullanımı için zaman kısıtlaması getirdim	13

Tablo 6 incelendiğinde ebeveynlerin teknik bilgi ve beceri gerektiren sorunların çözümünü genellikle internetten araştırarak kendilerinin çözmeye çalıştığı görülmektedir. Ebeveynlerin önemli bir kısmı ise öğrencilerin yaşadıkları problemlere herhangi bir çözüm getiremediklerini ifade ettikleri görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Covid-19 virüsü hayatımızın pek çok alanını bugüne kadar süregelen hayatımızdan çok farklı şekilde yaşamamızı gerektirmiştir. Bu virüsün en fazla etkilediği alanlardan biri de eğitim alanı olmuştur. Eğitim alanında pek çok yenilik Covid-19 virüsüyle hemen hemen aynı anda zorunlu ve hızlı bir şekilde hayatımıza

girmiştir. Bu yeniliklerden eğitimin bütün paydaşları etkilense de en çok etkilenen grupların öğrenciler, öğretmenler ve ebeveynler olduğu düşünölmektedir. Çocukların sosyal yaşamlarının büyük bir kısmını okul ortamı oluşturmaktadır. Türkiye’de Covid-19 virüsü nedeniyle okullar 16 Mart 2020 tarihinden itibaren yüzyüze eğitimi bırakıp uzaktan eğitime geçmiştir. Bu karar doğrultusunda uzaktan eğitime geçen okullarla beraber çocukların sosyal hayatının büyük bir kısmını da ev ortamı oluşturmaya başlamıştır. Yetişkinlerin dahi uyum sağlamakta güçlük çektiği bu yeni normalde çocuklarda rutin hayatlarının çok dışına çıkmak ve uzun süre evde ve sosyal izolasyonda kalmak durumunda kalmışlardır. Bu doğrultuda düşünöldüğünde anneler, babalar çocukların hem ebeveyni hem de öğretmeni gibi davranmak durumunda kalmış, derslerini an an takip etmiş ve öğretmenleriyle sürekli olarak iletişimde kalmak zorunda kalmışlardır. Bu bağlamda düşünöldüğünde çocukları bu süreçte virüsten korumak kadar onların psiko-sosyal gelişimlerini korumak da önemlidir. Bu sosyal izolasyon dönemi eğitim hayatında ebeveynlere ve çocuklara önceki alışkanlıklarından çok daha farklı ve çok daha fazla sorumluluk yükleyen uzaktan öğrenmeye hızlı bir geçişe yol açmıştır. Eğitim sürecinin en önemli paydaşlarından olan ebeveynlerin bu dönemde çocukları ile uzaktan eğitim sırasındaki deneyimlerinin incelenmesi gelecekteki kararları şekillendirmek için büyük önem taşımaktadır (Garbe vd., 2020). Ebeveynler çocuklarla ve bu yeni dijital eğitim çağıyla başa çıkmada ne derece etkili olursa çocukların bu dönemi sağlıklı bir şekilde atlattığı o kadar kolay olacaktır. Bu dönemde daha etkili kararlar alabilen ve bu süreci iyi yönetmeyi başaran her bir ebeveyn çocuklarına kendilerini güvende hissettirerek tüm bu sürece çocuklarının da daha iyi uyum sağlamasını ve çocukların kendilerini güvende hissetmesini sağlayacaktır. Bu durum da eğitim alanındaki en büyük rollerden birinin de ebeveynlere düştüğü görölmektedir. Çalışmamızda BİLSEM’de eğitim gören çocukların ailelerinin dijital ebeveynlik becerileri incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde ailelerin dijital ebeveynlik özyeterliklerinin genel olarak düşük olduğu görölmektedir. Aileler kendilerini dijital ebeveyn olarak yeterli görmemektedir. Bulgular ebeveynlerin, dijital okuryazarlık ve dijital iletişim özyeterliklerinin düşük düzeyde, dijital güvenlik özyeterliklerinin ise yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Aileler kendilerini yeterli hissettiklerinde çocuklarına destek vermeleri ve onları desteklemeleri çok daha kolay olacaktır. Böyle zamanlardaki programlar, ebeveynleri duruma nasıl daha iyi uyum sağlayacakları konusunda desteklemeye ve yönlendirmeye yönelik olmalı, böylece baş etme stratejilerini ve dayanıklılıklarını optimize etmelidir (Tokaly Latzer, Leitner, & Karnieli-Miller, 2021). Bu bağlamda bakıldığında eğitimcilerin dijital ebeveynlik konusunda ailelere destek olması ve dijital ortam ile nasıl başa çıkacaklarına yönelik onları bilgilendirmesi Covid-19 ile aniden hayatımıza giren uzaktan eğitim sürecini iyi yönetmek adına büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırma yalnızca BİLSEM’de eğitim gören çocuğu olan ebeveynlerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Farklı okullar ve farklı sınıflardaki öğrencilerin ebeveynleriyle daha geniş kapsamlı olarak ele alınabilir. Araştırmacıların normal eğitim alan öğrencilere göre nispeten daha fazla dezavantajlı konumda olan özel eğitim gören öğrencilerin ebeveynlerinin bu dönemle nasıl başa çıktıklarının araştırması büyük önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- Aboud, Y. (2021). Challenges to gifted education in the Covid-19 pandemic about online learning in Saudi Arabia from the perspective of gifted students and parents. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 8(1), 11-21. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/jgedc/issue/58718/845995>
- Alpaslan, M. (2020). Öğretim üyelerinin özel yeteneklilerin eğitiminde uzaktan eğitimin kullanımına yönelik görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 126-147.
- Altun, F. & Yazıcı, H. (2012). Üstün yetenekli öğrencilerin benlik kavramları ve akademik öz-yeterlik inançları: Karşılaştırmalı bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 319-334.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Cırık, M. (2016). Uzaktan eğitimin üstün zekâlı öğrencilerin eğitimindeki yeri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3). 170-187.

- Daniel, J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 49(1), 91-96.
- Doğangün, B. (2008). Özel eğitim gerektiren psikiyatrik durumlar. *Türkiye'de Sık Karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar Sempozyum Dizisi*, 62, 157-174.
- Duraku, Z.H., & Hoxha, A. (2020). The impact of Covid-19, school closure, and social isolation on gifted students' wellbeing and attitudes toward remote (online) learning. *Roper Review*, 3(12), 33-50.
- Erdem, C. (2021). Problems, transformations, application examples and detections for gifted students in the Polish education system in the Covid-19 process. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 9(1), 37-45.
- Garbe, A., Ogurlu, U., Logan, N., & Cook, P. (2020). COVID-19 and remote learning: Experiences of parents with children during the pandemic. *American Journal of Qualitative Research*, 4(3), 45-65.
- İnan, G., Bayraktar, D. M., & Yılmaz, Ö. (2018). Dijital ebeveynlik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 149-173.
- İnan, M. & Demir, M. (2018). Eğitimde fırsat eşitliği ve kamu politikaları: türkiye üzerine bir değerlendirme. *Ankara Hacı Bayram Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 337-359.
- Kabakçı Yurdakul, I., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *University of Gaziantep Journal of Social Sciences*, 12(4), 883-896.
- Manap, A. (2020). *Anne babalarda dijital ebeveynlik farkındalığının incelenmesi*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi.
- Manap, A., & Durmuş, E. (2021). Dijital ebeveynlik farkındalığının aile içi roller ve çocukta internet bağımlılığına göre incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 141-156.
- Milli Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (2007). Tebliğler dergisi, Kasım 2016/2710.
- Dede, Ş. (1996). Özel eğitim hakkında salamanca bildirisi (Ş. Dede Çev.). (1996). *Özel Eğitim Dergisi*, 2(2), 91-94.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2020). http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_06/24163215_ozel_eYitim_yonetmeliYi_son_hali.pdf adresinden 26 Nisan 2021 tarihinde elde edilmiştir.
- Tokaly Latzer, I., Leitner, Y. & Karnieli-Miller, O. (2021). Core experiences of parents of children with autism during the COVID-19 pandemic lockdown. *Autism*, 25(4), 1047-1059.
- Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı Yurdakul, I., Çoklar, A.N., & Güyer, T. (2019). Exploration of parents' digital parenting efficacy through several demographic variables [Ebeveynlerin dijital ebeveynlik yeterliklerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi], *Education and Science*, 44(199), 149-172.

Etik Beyan

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul Onayına İlişkin Bilgi

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı = Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi= 10.06.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası= 2021-SBB-0274

Extended Abstract

Developments during the Covid-19 pandemic mostly negatively affected gifted individuals and their families (Erdem, 2021). It has been stated that during the transition period to the distance education process, both the schools and the parents of the gifted students needed to prepare for this period and therefore faced different problems (Garbe, Ogurlu, Logan, & Cook, 2020). Aboud (2021), in his research, stated that the closure of schools and the isolation process caused gifted children and their families to face more psychological burdens than usual and to experience intra-familial conflicts. Covid-19 has affected gifted students' daily activities and the free flow of their normal lives, making them feel unproductive. This situation caused negative effects such as depression, sleep disturbance, frustration, and loss of motivation in students (Aboud, 2021). Families are responsible for minimizing all these effects and ensuring that students get the best out of compulsory education in the digital environment. In this period, it is important to support the students who adapt quickly to a different environment and understand education within the family. In this context, digital parenting has gained importance, especially during the Covid-19 pandemic. It is of great importance for parents to have a good command of the digital environment, to be aware of the possible risks, and to inform and guide their children correctly about the use of digital media for children to use digital tools correctly under their own supervision and thus to minimize the risk situations that may occur (Manap, 2020).

This research aims to examine the digital parental self-efficacy perceptions of the parents of the students studying at BİLSEM. For this purpose, answers to the following questions were sought.

1. What level of digital parenting self-efficacy perceptions of parents of students if I know?
2. Does the perception of digital parenting self-efficacy differ significantly by gender?
3. Does the perception of digital parenting self-efficacy differ significantly according to education level?
4. What are the parents' views on digital parenting self-efficacy?

When we look at the literature, although there are studies on gifted children (Erdem, 2021; Aboud, 2021; Hoxha & Duraku, 2020), it is seen that there is a need for studies on their parents. Determining the digital parenting self-efficacy status of the student's parents may also guide new research on this subject for parents.

The research was carried out on the parents of the students who attend BİLSEMs throughout Turkey. The data collection form prepared for this purpose was sent to all BİLSEMs throughout Turkey. Participation in the questionnaire is voluntary. In the 2020-2021 academic year, 193 parents studying at any level of BİLSEM, whose parent he is a parent answered the questionnaire.

To collect the research data, the researchers first created a personal information form to listen to the participants' demographic information. The "Digital Parenting Self-Efficacy Scale" developed by Yaman et al. (2019) was used to determine the digital parenting self-efficacy of the individuals participating in the research. The scale is a 5-point Likert scale and consists of 38 items. The scale has three factors. These are digital literacy from Articles 1 to 15, digital security from Articles 16 to 33, and Articles 34-38. divided into inter-matter digital communication. The researchers developed a semi-structured opinion form to determine parents' views on digital parenting self-efficacy. The opinion form was prepared based on the literature. Then two experts from the field of educational technology and one specialist from the field of special education were presented for the opinion. In line with the expert opinions, the opinion form was given its final form.

To examine whether the distribution of the data is not normally distributed, skewness and kurtosis tests were performed, and it was determined that the distribution met the assumption of normality as a result of the tests. T-test and Anova were used in the analysis of the data. In the analysis of qualitative data, content analysis was performed.

The Covid-19 virus has required us to live in many areas of our lives in a very different way from our current lives. One of the areas most affected by this virus has been the field of education. Many innovations in the field of education have entered our lives almost simultaneously with the Covid-19 virus. Although all education stakeholders are affected by these innovations, it is thought that the most affected groups are students, teachers, and parents. The school environment constitutes a large part of children's social lives.

Due to the Covid-19 virus in Turkey, schools have abandoned face-to-face education and switched to distance education as of March 16, 2020. In line with this decision, a large part of children's social life has started forming a home environment together with the schools that have switched to distance education. In this new normal, which even adults have difficulty in adapting to, children have had to go beyond their routine lives and stay at home and in social isolation for a long time. Considering this, mothers and fathers had to act as both parents and teachers of children, follow their lessons momentarily, and stay in constant contact with their teachers. Considering this context, it is important to protect children's psycho-social development as well as protect them from the virus in this process. This period of social isolation has led to a rapid transition to distance learning, which imposes much different and more responsibilities on parents and children in education life than their previous habits. Examining parents' experiences, one of the most important stakeholders of the education process, with their children during distance education is very important in shaping future decisions (Garbe et al., 2020). The more effective parents are in dealing with children and this new digital education age, the easier it will be for children to get through this period healthily. In this period, each parent who can make more effective decisions and manage this process well will make their children feel safe and will make their children better adapt to this process and make them feel safe. In this situation, it is seen that one of the biggest roles in the field of education falls on the parents. Our study examined the digital parenting skills of the families of the children studying at BİLSEM. When the results are examined, it is seen that the digital parenting self-efficacy of the families is generally low. Families do not see themselves as sufficient as digital parents. Findings show that parents have low digital literacy and communication levels and high levels of digital security self-efficacy.